

Lemin Kunta

CAPITAL OF
METAL
LEMI

Lemi voitti Capital of Metal -kilpailun. Capital of Metal -titteli myönnetään kunnalle tai kaupungille, jossa on eniten metalliyhtyeitä asukaslukuun suhteutettuna.

Arviointikertomus
2018

Tarkastuslautakunta 17.6.2019

SISÄLLYS

1	TARKASTUSLAUTAKUNTA	3
1.1	Tarkastuslautakunnan toiminta vuonna 2018	3
1.2	Tilintarkastusyhteisö	4
2	Edellisen vuoden arviointikertomuksen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi	4
3	Talouden arviointi	5
3.1	Sisäinen valvonta	7
4	Tavoitteiden toteutumisen arviointi	8
4.1	Strategisten tavoitteiden toteutuminen	8
4.2	Yleishallinto	12
4.2.1	Kunnanjohtajan painopistealueet	12
4.2.2	Asiakirjahallinta	13
4.2.3	Kirjanpito	13
4.3	Sivistystoimi	13
4.3.1	Sivistystoimenjohtajan haastattelu 9.5.2019	13
4.3.2	Koulukiusaaminen	14
4.3.3	Muita huomioita sivistystoimen tilinpäätöksestä	15
4.4	Tekninen toimi	15
4.4.1	Teknisen johtajan haastattelu 15.4.2019	15
4.4.2	Muita huomioita teknisen toimen tilinpäätöksestä	16
5	Henkilöstö	17
6	Yhteenveto ja tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	18

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Lemin kunnanvaltuusto on valinnut toimikaudekseen 1.6.2017-31.5.2021 seuraavan tarkastuslautakunnan:

Jäsen	Varajäsen
Juha Koivisto, puheenjohtaja	Heli Kärmeniemi
Jarmo Tölski, varapuheenjohtaja	Jari Räsänen
Viktoria Kaartinen	Veijo Värtö
Jaana Koskinen	Eila Olkkonen
Marja Värtö	Jukka-Pekka Laitinen

Tarkastuslautakunnan päätökset on tehty ilman viranhaltijaesittelyä puheenjohtajan selostuksen pohjalta. Puheenjohtaja on toiminut myös sihteerinä.

Viktoria Kaartinen on eronnut luottamustehtävistään 19.12.2018 paikkakunnalta muuton takia. Kunnanvaltuusto valitsi 11.3.2019 uudeksi jäseneksi tarkastuslautakuntaan Sari Papinniemen.

1.1 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTA VUONNA 2018

Kuntalain 121 §:ssä säädetään tarkastuslautakunnan tehtävästä seuraavaa:

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.
- Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisenä pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.
- Sen lisäksi mitä kuntalain 121 §:ssä säädetään, Lemin kunnan hallintosäännön mukaan tarkastuslautakunnan on
- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi,
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa,
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioinnin tulokset raportoidaan vuosittain valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Arviointikertomuksen tulee olla valmiina toukokuun loppuun mennessä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Kunnassa järjestetyn sisäisen tarkastuksen ja tilinpäätöksen viivästymisen takia arviointikertomus valmistui poikkeuksellisesti kesäkuun 2019 loppuun mennessä.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINNIN TYÖOHJELMA ARVIOINTIVUODELLE 2018

Kokousaika	Arvioitavat asiat	Arviointitapa Kuultavat / Aineisto
4.9.2018	Tilintarkastajan väliraportti Lautakunnan talousarvioesitys	Tilintarkastaja Mika Mikkonen
4.12.2018	Tilintarkastajan väliraportti Talous- ja hallintojohtajan haastattelu	Tilintarkastaja Mika Mikkonen Talous- ja hallintojohtaja Pentti Pitkänen
23.1.2019	Kunnanjohtajan haastattelu - painopistealueet - ajankohtaiset asiat	Kunnanjohtaja Jussi Stoor
31.1.2019	Katselmus Lemin koulukeskuksessa - aiheena koulukiusaaminen	Rehtori Anne Rousku Apulaisrehtori Susanna Soikkeli Erityisopettaja 1-6 Piia Poikonen Erityisopettaja 7-9 Liisamaija Lehtonen Koulukuraattori Merja Tiainen
15.4.2019	Teknisen johtajan haastattelu Tilinpäätöksen käsittely Arviointikertomuksen valmistelu	Tekninen johtaja Tommy Vesterlund
9.5. 2019	Haastattelut - koulukiusaaminen - sivistystoimenjohtajan haastattelu - talous- ja hallintojohtajan haastattelu Arviointikertomuksen valmistelu	Sivistystoimenjohtaja Sari Keskinen, Rehtori Anne Rousku, Apulaisrehtori Reetta Kopperoinen, Erityisopettaja Liisamaija Lehtonen Koulukuraattori Merja Tiainen Sivistystoimenjohtaja Sari Keskinen Talous- ja hallintojohtaja Johanna Mäkelä
7.6.2019	Tilintarkastajan loppuraportti Arviointikertomuksen valmistelu	Tilintarkastaja Mika Mikkonen

1.2 TILINTARKASTUSYHTEISÖ

Lemin kunnan hallinnon ja talouden tarkastajana toimi Mikkelin tilintarkastus Ay, vastuullisena tilintarkastaja Mika Mikkonen, JHT, HT.

2 EDELLISEN VUODEN ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Vuotta 2017 koskeva arviointikertomus on tarkastuslautakunnan esityksen mukaisesti merkitty tiedoksi kunnanvaltuustossa 18.6.2018. Kunnanhallitus on pyytänyt valtuuston edellyttämät selvitykset arviointikertomuksen johdosta ja saattanut ne valtuuston käsiteltäväksi 1.10.2018. Selvitykset on merkitty tiedoksi valtuustossa. Tarkastuslautakunta on käsitellyt saamansa selvitykset.

3 TALOUDEN ARVIOINTI

Vuoteen 2018 lähdettiin tilanteesta, jossa kunnan taseessa oli alijäämää 436 000 €. Kuntalain 110 §:n mukaan peruskunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Koska kunta siirtyi kumulatiivisen alijäämän tilanteeseen jo vuoden 2017 tilinpäätöksen perusteella, tulee kunnan kattaa kertyneet alijäämät kuntalain perusteella vuoden 2022 loppuun mennessä.

Vuoden 2017 EKSOTEn tilinpäätöksessä clearingistä Lemminkäiselle oli kertynyt alijäämää 1,37 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 aikana alijäämä kasvoi yhteensä 1,95 miljoonaan euroon. Vuoden 2017 tilinpäätökseen tehtiin pakollinen varaus 0,75 miljoonaa euroa. Lisäksi pakollisena varauksena on kirjattu Lemminkäisen osuus EKSOTEn alijäämästä, joka on 0,21 miljoonaa euroa. Yhteensä on siis kyseessä 1,4 miljoonan euron talousarvion ylitys sosiaali- ja terveystalouden menoissa.

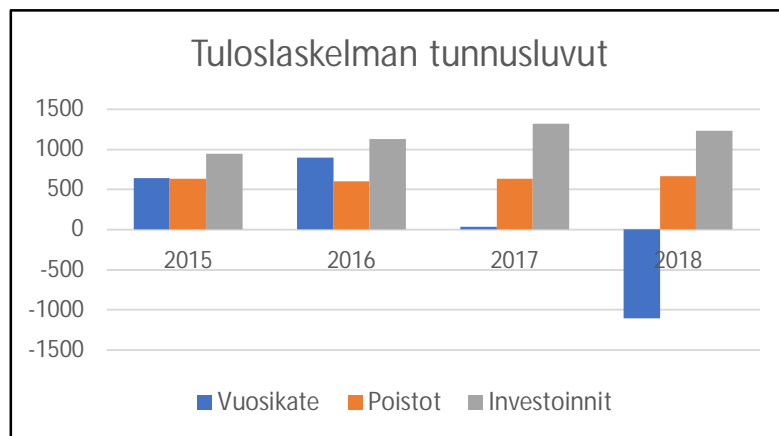
Vuoden 2018 talousarvio oli tehty tiukaksi ilman EKSOTEn lisälaskujakin. Vuoden 2017 tilinpäätöksen valmistuttua ja EKSOTEn lisälaskujen selvittyä oli selvää, että normaaleilla säästötoimilla alijäämää ei pystyttäisi kuroma umpeen. Tarvittaisiin rakenteellisia muutoksia tai satunnaisia myyntivoittoja. Taloutta tasapainottaviin toimenpiteisiin ei ryhdytty jo kuluvaan vuoden aikana.

Tuloslaskeman lukuja:

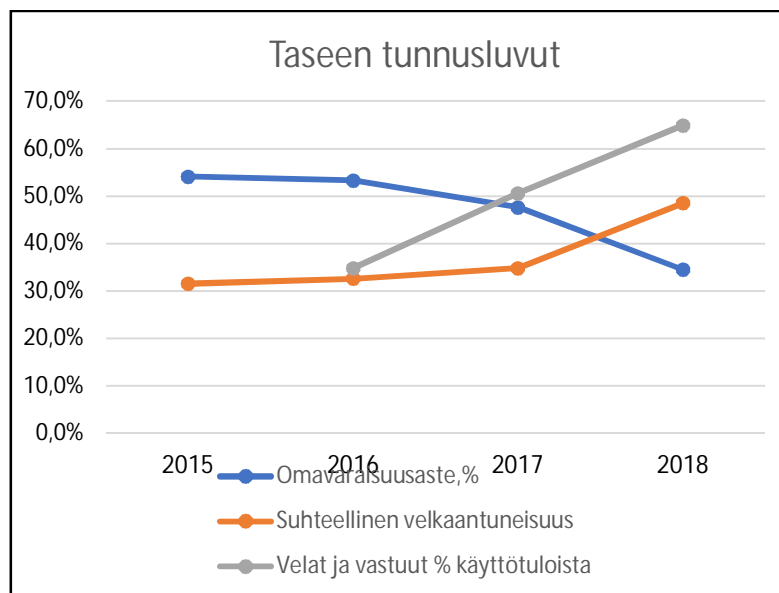
- Toimintatuotot laskivat edellisvuodesta 68 000 € ja toimintakulut lisääntyivät lähes miljoonaa euroa.
- Kunnallisveron tilitykset laskivat 2,1% edellisvuodesta. Kilpailukykysojimuksen seurauksena toteutettujen lomarahojen leikkauksien ja työtulovähennysten vaikutukset oli jätetty verottajan ennusteessa huomioimatta, eikä palkansaajien verotusta korjattu tarvittavaa määrää alaspäin. Tämä on johtanut veronmaksajilla ennätysmäisiin veronpalautuksiin vuonna 2018, mikä puolestaan on heiluttanut kuntien verotulokertymää huomattavasti siitä, mikä on ollut ennuste.
- Osuus yhteisöveron tilityksistä laski 19 % (99 000 €), valtionosuuksien lisääntyessä 220 000 €:lla.
- Tulosta rasittaa vielä vesihuoltolaitoksen tappio, joka oli 183 000 €.
- Vuosikate on 1,1 miljoonaa euroa negatiivinen, joten investoinneista johtuvia poistoja ei voida kattaa yhtään.
- Tilikauden tulos on 1 770 000 € alijäämäinen.
- Kertynyt kumulatiivinen alijäämä on 2 206 000 €.

Kunnanvaltuusto päätti 17.12.2018 perustaa viranhaltijoista ja johtavista luottamushenkilöistä muodostuvan talouden ohjausryhmän. Ohjausryhmän tehtävänä on etsiä kaikki mahdolliset keinot talouden tasapainottamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi. Kunnanhallitus valitsi ryhmään kustakin valtuustoryhmästä yhden jäsenen sekä kunnanjohtajan ja talous- ja hallintojohtajan. Ohjausryhmän tavoitteena oli esittää kunnanhallitukselle toimenpideohjelma tasapainotukseen vaadittavista toimista tammikuun 2019 loppuun mennessä. Arviointikertomusta kirjoittaessa toimenpideohjelmasta ei ole vielä tietoa.

Kunnanhallitus 6.5.2019 § 59 mukaan talouden ohjausryhmä valmistelee talouden tasapainottamistoimenpiteitä huomioon otettavaksi viimeistään tulevassa talousarviossa ja –suunnitelmassa. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tasapainottamistoimenpiteet tulee aloittaa heti, eikä jättää tulevaan talousarvioon ja taloussuunnitelmaan.

Tuloslaskelman tunnusluvut kertovat, että kunnan talous ei ole tasapainossa, vuosikate on liian pieni kattamaan suuret investoinnit.

Omavaraisuusaste heikkenee. Vuonna 2015 omavaraisuusaste oli 54,1 % ja vuonna 2018 34,5%, mikä merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus on kasvanut vuodesta 2015 31,5 %:sta 48,5 %:iin.

Sen sijaan tulisi tarkastella uutta tunnuslukua

Velat- ja vastuut prosentit käyttötuloista, joka on noussut 34,8%:sta 64,9 %:iin.

Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Mikäli tämä ei toteudu, joutuu kunta arviointimenettelyyn.

Arviointimenettely käynnistyy myös kriisikuntakriteerien perusteella:

- Jos asukasta kohti laskettu kertynyt alijäämä kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä on vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa. Lemillä konsernin alijäämä v. 2018 on 611 €/asukas, (vuonna 2017 58 €/asukas ylijäämää) Mikäli alijäämän määrä ylittää 1000 €/as kuluvan vuoden tilinpäätöksen jälkeen, on kunta Kuntalain 118 §:n pykälän mukaisessa tilanteessa eli arviointimenettelyn kohteena. tai

- Jos kaikki seuraavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet säädetyt raja-arvot:
  - 1) kuntakonsernin vuosikate ilman harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta on negatiivinen.
Lemillä kuntakonsernin vuosikate on -909 879 € (v.2017 617 722 €)
  - 2) **kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kuntien keskimääräinen 19,86. Eli raja-arvo on 20,86. (v. 2017 20,91) Lemin veroprosentti 21 ylittää raja-arvon vuosina 2017 ja 2018.**
  - 3) asukasta kohti laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla. Vuonna 2018 tuo raja oli 9 805 euroa. Lemillä kuntakonsernin lainamäärä/asukas oli vuonna 2018 4 875 € (v. 2017 3 376 €)
  - 4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen vähintään 50 prosenttia. Lemillä 55,3 %. (v. 2017 46%)

3.1 SISÄINEN VALVONTA

Kunnanhallitus päätti 8.4.2019 kokouksessaan jättää jo valmiiksi myöhässä olleen tilinpäätöksen pöydälle. Kunnanhallitus päätyi tilaamaan sisäisen tarkastuksen BDO:lta, koska se ei ollut saanut sisäisestä valvonnasta kertovia raportteja. Eronneen kunnanjohtaja Jussi Stoorin mukaan raportit olivat olemassa, mutta niitä ei häneltä pyydetty. Johtosäännön mukaan hallitukselle on toimitettava raportit kahdesti vuodessa. Niitä ei erikseen tarvitse pyytää. Sisäisessä tarkastuksessa käytiin läpi viime vuoden osalta kunnanjohtajan, talous- ja hallintojohtajan, sivistystoimenjohtajan ja teknisen johtajan toimivaltuudet ja viranomaispäätökset.

Yhteenveto sisäisen tarkastuksen tuloksista:

Hankinnat

Talousarvion mukaan yli 3 000 euron hankinnasta tulee tehdä toimialajohtajan kirjallinen päätös. Tarkastuksessa havaittiin hankintoja ja tilauksia, joihin ei oltu talousarviossa edellytetyllä tavalla tehty viranhaltijapäätöstä. Hankintamenettelyihin sekä niiden dokumentointiin ja asiakirjojen arkistointiin tulee jatkossa kiinnittää enemmän huomiota.

Kehittämismäärärahan käyttösuunnitelma

Kehittämismäärärahan käyttösuunnitelmassa on varattu 28 000 euroa kunnan markkinointiin, kun toteuma on 51 530 euroa. käyttösuunnitelman ylitystä ei ole käsitelty yksilöidysti kunnanhallituksessa. Kunnanhallituksen kokouksessa asia on merkitty kokonaistasolla tiedoksi.

Metallimusiikkitapahtuma

Päätöksenteko

Kunnanhallitus tai kunnanjohtaja ei ole tehnyt päätöstä metallimusiikkitapahtuman järjestämisestä. Asiasta ei ole kirjallista päätöstä, eikä asiasta ole muutoinkaan laadittu kirjallisia suunnitelmia muun muassa avustustavan, kustannusten kohdentamisen ja aikataulun osalta.

Tulot ja menot

Tarkastuksessa tuli esille yksittäisiä ostolaskuja, jotka olisi tullut myös kohdistaa metallimusiikkitapahtumalle.

Kunnassa ei ole ollut metallimusiikkitapahtuman osalta järjestelmällistä tulojen ja menojen kirjaamista eikä seuranta. Mainosmateriaalin varastokirjanpidossa on havaittu merkittäviä puutteita. Ei ole voitu varmistua, että kaikista myyntiin tarkoitettua tuotteista olisi saatu tilitys kunnan kirjanpitoon.

Tasetilin käyttö metallimusiikkitapahtuman kirjanpidossa
Kunta on käyttänyt metallitapahtuman kirjanpidossa tasetiliä. Tapahtuman kirjanpitoon olisi voitu myös vaihtoehtoisesti käyttää normaalisti tuloslaskelman tilejä.

Arvonlisävero

Arvonlisäveron käsittely selvitetään kunnan toimesta tapahtuman kokonaisvaltaisella tarkastelulla.

Anniskelu Metallimusiikkitapahtumassa

Anniskeluluvan hakeminen tai vähintään asian varmistaminen Aluehallintoviranomaiselta on suotavaa ottaen huomioon Lemminkäinen kunta julkisena toimijana ja tapahtuman luonne paikallisten harrastustoiminnan tukemisena. Myös alkoholin hankintatapaan on syytä kiinnittää huomiota.

Kunnanjohtajan maksuaikakorttitapahtumat

Kaikista matkalaskuista ei käy ilmi matkan tarkoitus ja mahdolliset läsnäolijat. Maksukortin käytön ohjeita on täsmennettävä: Kenellä on oikeus hyväksyä kunnanjohtajan maksukortin kulut? Matkalaskusta tulee käydä ilmi matkan tarkoitus ja mahdolliset läsnäolijat. Edustuskuluihin on liitettävä tieto osallistujamäärästä ja osallistujista edustustilaisuuteen. Edustuskulujen säännökset tulisi kirjata kunnanhallituksen toimintasääntöön, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteisiin tai hallintosääntöön.

Koska tarkastushavainnot osoittavat puutteita päätöksenteossa, kirjanpidon järjestämisessä ja asiakirjahallinnassa, tulisiko kunnan tilintarkastuksen laajuutta tai painopistealueita tarkentaa? Entä ovatko kunnalla käytössä olevat resurssit omaan kirjanpitoon riittävät?

Tilinpäätöksen sisäisen valvonnan selonteossa on hyvin tunnistettu kehittämiskohteet. Kehittämistä on ohjeiden päivittämisessä, ohjeiden jalkauttamisessa, toimintatapojen systemaattisen dokumentoinnin ja päätöksenteon prosessien osalta.

4 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

4.1 STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Strategisten tavoitteiden toteutumisen arviointia:

Vihreä väri kertoo, että tarkasteltavan indikaattorin valossa tilanne on hyvä

Keltainen väri kuvaa tilannetta, jossa tavoite on lähes saavutettu

Punainen väri ilmentää tarvetta käynnistää kehittämistoimenpiteitä

Asukkaiden hyvinvointi

Tavoitteet:

- Meillä on puhdas maaseutumaisema, luonnon arvoja kunnioitetaan ja viheralueita hoidetaan
- Perusrakenteita pidetään yllä ja rakennetaan lisää
- Kiinteistöt ja ympäristö ovat terveellisiä ja turvallisia asua sekä elää
- Liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia on tarjolla kaikenikäisille

Arviointimittarit:

- Kuntalaisten palaute
- Investointien määrä, rakennuslupien määrä
- Liikuntapaikkojen määrä

- Kuntalaispalaute pääosin positiivista
- Tonttitarjonta on hyvä

- Koulukeskuksen, Oravanpesän, kirjaston ja hyvinvointiaseman korjauskohteet
- Valokuitu
- Paloaseman LED valaisimet
- Kaavateiden rakentamista ja päällystämistä
- Kuukanniemen vesijohtoverkoston uusintaa jatkettiin
- Suntianlahden jätevedenpumppaamon sähkökeskus uusittiin
- Kunta on luonut puitteet monipuoliselle harrastustoiminnalle yhteistyössä järjestöjen ja kansalaisopiston kanssa
- Sisäliikuntatilat, urheilukentät, kuntoradat, hiihtoladut, uimarannat
- Kuukanniemen skeittipaikka, frisbeegolfrata ja hiihtomaa
- Lemin koulukeskuksen monitoimiareena. Käyttäjien mielestä aivan liian pieni
- Kuntosali ei toteutunut
- Rakennusluvut uusille asuinrakennuksille 4
- Rakennusluvut uusille teollisuus- ja pienteollisuusrakennuksille 0
- Palolan kiinteistön keskiosa ja vanha kunnantalo poissa käytöstä sisätilaongelmien vuoksi
- Kuntosali käyttökiellossa sisäilmaongelman vuoksi. Kansalaisopiston ja EKSOTEN kuntopiiriryhmiä vähennetty
- Kunnan vuokrataloilla paljon velkaa (2,07 M€) sekä korjausvelkaa. Korjausten paine kasvaa koko ajan. Nykyisellä rahatilanteella on vaikea saada tehtyä edes pakollisia korjauksia, peruskorjauksista puhumattakaan.

Palveluiden järjestäminen

Tavoitteet:

- Lähipalveluita parannetaan ja säilytetään
- Järjestöjen toimintaa tuetaan ja kolmannen sektorin yhteistyötä lisätään myös kunnan kanssa
- Tasavertainen ja laadukas opetus taataan kaikille, tällä varmistetaan jatko-opiskelupaikka jokaiselle nuorelle

Arviointimittarit:

- Kuntalaisten palvelutyytyväisyys
- Järjestöparlamenttitoiminta
- Jatko-opiskelupaikan saaneiden määrä vrt. peruskoulun päättäneet/lukuvuosi
- Joukkoliikenteen taso
- Sotepalvelujen saatavuus
- Kuntayhteistyön hyödyntäminen

- Sotepalvelujen saatavuus pääosin hyvä
- Kaikki nuoret ovat saaneet jatko-opiskelupaikan
- Järjestöparlamentti jatkoi toimintaa uuden vapaa-aikasihteerin aloittaessa
- Järjestöjen toimintaa tukemalla kuntaan saatu monipuolista harrastus- ja kulttuuritoimintaa
- Elinkeinotoiminta
- Joukkoliikenteen taso huono
- Kuntayhteistyö Savitaipaleen kanssa päättyi kaavoitusarkkitehtiasioissa. Maankäyttöinsinööri siirtyi Taipalsaarelle, joka jatkaa kaavoitusyhteistyötä Savitaipaleen kanssa.

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Tavoitteet:

- Lemi on keskustelevalta ja kuntalaisia kuunteleva kunta
- Otamme asukkaiden mielipiteet ja palautteen huomioon päätöksenteossa

Arviointimittarit:

- Kuntalaiskysely
- Keskustelutilaisuudet

- Kuntalaiskysely on järjestetty vuonna 2018
- Kuntalaisaloite.fi on käytössä
- Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta aktivoitunut

Henkilöstö

Tavoitteet:

- Henkilöstön kanssa kehitetään toimintatapoja yhteisten arvojen pohjalta ja ideoidaan uutta
- Henkilöstö voi hyvin
- Työtilat ovat turvallisia sekä terveitä
- Ammattitaitoinen henkilöstö on pysyvää
- Osaamista kehitetään jatkuvasti
- Henkilöstöresurssit on oikein mitoitettu

Arviointimittarit:

- Yhteistoiminnan osallistumisaktiivisuus
- Osaamiskartoitus / kehityskeskustelu
- Työilmapiirikysely
- Väistötilojen määrä
- Sairauspoissaolot
- Uusien ideoiden toteutuminen

- Työkäytänteitä ja toimintatapoja on kehitetty yksiköissä
- Opetuspalveluissa oli runsaasti hankkeita, joilla kehitettiin toimintatapoja ja ideoitiin uutta
- Kehityskeskustelut pääosin käyty
- Väistötiloista päästy
- Ennakoivia korjaustoimia tehty mm. koulukeskuksessa ja kirjastossa
- Opetuspalveluissa henkilöstölle laadittu koulutussuunnitelmat
- Vaihtuvuus on ollut suurta poikkeuksellisen suuren eläköitymisen vuoksi
- Varhaiskasvatuspalveluissa sijaisjärjestelyt eivät ole olleet riittäviä
- Työhyvinvointikyselyn mukaan ongelmia koetaan johtamisessa, tiedonkulussa ja tasa-arvoisessa kohtelussa

Työ- ja elinkeinoelämä

Tavoitteet:

- Vahvistamme elinkeinoelämää ja luomme työtä
- Yrittyspuistossa on elinvoimaista uutta ja vanhaa yrittäjyyttä
- Huomioimme nykyiset ja uudet yrittäjät
- Lisäämme yritysten keskinäistä sekä kuntayhteistyötä

Arviointimittarit:

- Uudet yritykset lkm
- Kaavoitettujen yritystonttien lkm
- Työpaikkakehitys
- Yrittäjien ja kunnan yhteiset tilaisuudet (aamukahvit tms.)

- 1-2 uutta yritystä vuosittain

YRITYSPUISTOSSA ON ELINVOIMAISTA UUTTA JA VANHAA YRITTÄJYYTTÄ

- Ei uusia tonttikauppoja

HUOMIOIMME NYKYISET JA UUDET YRITTÄJÄT. LISÄÄMME YRITYSTEN KESKINÄISTÄ SEKÄ KUNTAYHTEISTYÖTÄ.

- Yrittäjien ja kunnan yhteiset tilaisuudet, aamukahvit tms.

Talous

Tavoitteet:

- Talous on tasapainossa
- Velkamäärä on hallinnassa
- Veroprosentti on kilpailukykyinen maakunnassa

Arviontimittarit:

- Kertynyt yli/-alijäämä €/asukas
- Lainakanta €/asukas
- Veroprosentti, kiinteistöveroprosentti

- Kunnan talouden tila on kriisissä, tilikauden alijäämä 1,77 M€.
- Kertynyttä alijäämää taseessa 2,2 M€
- Velkamäärä kasvussa, suhteellinen velkaantuneisuus noussut 34,8%:sta 48,5%:iin
- Velat ja vastuut käyttötuloista 64,9%
- Veroprosenttien keskiarvo Etelä-Karjalassa väkilukuun suhteutettuna vuonna 2018 Etelä-Karjalassa 20,67%, Lemillä 21%

Markkinointi, tunnettuus

Tavoitteet:

- Kunnan muuttovoittoisuutta pidetään yllä
- Edistämme matkailua
- Meillä on riittävä ja kiinnostava tonttitarjonta

Arviontimittarit:

- Muuttovoitto
- Matkailuyritysten määrä, tapahtumien lkm
- Kaavoitus, tonttien lkm

- Capital of Metal -tittelin kautta kunta on saanut kansainvälistäkin näkyvyyttä. Kunta on saanut vierailijoita käyttämään kunnan palveluja metallitapahtumien kautta.
- Kunnan näkyvyyttä on lisätty nettimainonnalla ja Lemi-tuotteilla
- Järjestöjen järjestämiä tapahtumia on ollut runsaasti
- Tonttitarjonta on riittävä. Tonttikauppa on ollut nihkeää
- Väkiluku pudonnut 3063 → 3040

Omistajapolitiikka

Tavoitteet:

- Omistajapolitiikalla asetetaan kestävä perusteet sille, millä ehdoilla omistusta lisätään tai omistuksesta luovutaan
- Täsmennetään päätöksentekoeleimissä kunnan edustajan aktiivista roolia viedä omistajan tahtotilaa yhtiöissä eteenpäin

Arviointimittarit:

- Tehokkuus, kustannustietoisuus
- Konserniohjauksen kokonaiskuvan hallinta
- Kustannustietoisuus
- Omistajapolitiikan ohjaus

4.2 YLEISHALLINTO

4.2.1 Kunnanjohtajan painopistealueet

Tarkastuslautakunta haastatteli kunnanjohtajaa 23.1.2019

Kunnanjohtajan vuoden 2018 painopistealueita olivat

- elinkeinoelämän kehittäminen
- kunnan markkinointi
- työhyvinvoinnin kehittäminen

Elinkeinoelämän kehittäminen

Lemin Yrittäjien puheenjohtajaksi on valittu Esa Jukanen. Yrittäjien toiminta on uuden puheenjohtajan myötä aktivoitunut. On järjestetty yrittäjien tapaamisia ja tapahtumia ja tehostettu jäsenhankintaa. Toimintakertomuksen mukaan yrittäjien ja kunnan yhteisiä tilaisuuksia on järjestetty 1-2 kpl vuoden aikana.

litiän yrityspuiston vapaista tonteista on tullut muutamia kyselyjä, neuvottelujakin on käynnissä. Yhtään kauppaa ei kuitenkaan tehty vuoden 2018 aikana.

Kunta on tukenut uusia yrittäjiä myöntämällä yritystukia käytettävissä olevilla resursseilla. Kunta ostaa yritysneuvontapalvelut Pro Agrialta. Neuvonta- ja ohjauspalveluja ovat käyttäneet sekä uudet että jo pidempään toimineet yrittäjät. Palveluja on käyttänyt vuosittain 5-10 yrittäjää. Palvelu on saadun palautteen mukaan koettu tarpeelliseksi.

Kunnan markkinointi

Teollisuuspuiston yritystontteja ja vapaita omakotitalon tontteja on markkinoitu aktiivisesti. Teollisuuspuiston markkinointi hoidetaan pääasiassa sähköisiä markkinointikanavia käyttäen.

Matkailuun ja kunnan näkyvyyteen on panostettu. Joidenkin mielestä kunnan näkyvyyden parantaminen ja mainostaminen on koettu liiaksi "metalli" -painotteiseksi. Toisaalta metallipääkaupunki -titteli on tuonut kansainvälistä näkyvyyttä. Vierailijoita on saatu tutustumaan kuntaan ja käyttämään kunnan palveluja metallitapahtumien kautta.

Tuulivoimalahankkeet ovat toistaiseksi jäissä. TuuliSaimaan hallitus tekee pian päätöksiä hankkeen jatkosta. Puolustusvoimien vahvan vastustuksen takia hankkeen jatko ei näytä kovinkaan todennäköiseltä. Kunta suhtautuu tuulivoimahanikkeeseen positiivisesti.

Työhyvinvoinnin kehittäminen

Uusi työhyvinvointikysely on tehty. Kyselykaavake oli uudistunut ja henkilöstössäkkin on vaihtuvuutta ollut edellistä kyselyä runsaammin. Edellä mainituista tekijöistä johtuen kyselyn tulokset eivät olleet sellaisenaan vertailukelpoisia. Kyselyn tulosten tarkentamiseksi tehtiin tarkentava kysely. Kyselyn tuloksista selvisi, että ongelmia oli prosesseissa, toimintatavoissa ja kommunikaatiossa. Työnkuvat on käyty läpi. Tyky -setelit ovat käytössä. Kunnanjohtaja on mukana tyky -työryhmässä.

Ajankohtaiset asiat

Kunnan talous on hankalassa tilanteessa. Talouden ohjausryhmä on nimetty ja ensimmäinen kokous on pidetty 21.1., seuraava kokous 6.2. ja valtuustoseminaari 11.2. Talous- ja hallintojohtaja Johanna Mäkelä oli tehnyt laskelmat velkataakan kehittymisestä. Todennäköisesti positiiviseen tulokseen ei tulla pääsemään vielä vuoteen 2020 mennessä, mutta oikeilla ratkaisuilla suunta saadaan muuttumaan positiivisempaan suuntaan. Verojen korotukset näyttävät väistämättömiltä. Myös palvelurakenteita joudutaan lähitulevaisuudessa tarkastelemaan uudelleen. Velkataakka kasvaa vuosittain ja olisi vuonna 2022 6,3 milj. €, ellei heti ryhdytä korjaaviin toimiin.

Palolan vanha kiinteistö on haasteellinen. Pikkupalolan päädyssä on joillakin ilmennyt oireilua ja siellä tehdäänkin nyt sisäilmamittauksia. Keittiön päädyssä ei ole mitään ongelmia ilmennyt. Rakennuksen keskiosassa on sisäilmaongelmia ja se on purkukuntoinen. Suunnitteilla on siirtyä kunnassa yhden keittiön malliin.

Tahtotila kääntää talouskehitys parempaan suuntaan on vahva. Kuntaan muuttaa lapsiperheitä, se on positiivinen haaste varhaiskasvatukselle ja opetustoimelle. Väestökehitys on ollut tasaista.

4.2.2 Asiakirjahallinta

Kunnan kaikki johtavat viranhaltijat ovat vaihtuneet lyhyen ajan sisällä. Sopimusten hallinta ja tiedon välittäminen sitä tarvitseville on osoittautunut haasteelliseksi, koska asiakirjahallinta ei ole ollut järjestelmällistä. Osa sopimuksista on sijainnut työntekijän omissa työhuoneissa mapeissa tai sähköpostissa. Osa sopimuksista on ollut suullisia.

Tilinpäätöksen sisäisen valvonnan selonteossa esitetään asiakirjahallintaohjelman hankintaa. Yhtenevien toimisto-ohjelmien hankintapäätös on jo tehty ja asiahallintaohjelmiston hankinnassa edetään vuoden 2020 aikana.

4.2.3 Kirjanpito

Kunnan kirjanpito laahaa liikaa jäljessä. Toimialat eivät saa ajantasaisia raportteja kyetäkseen reagoimaan riittävän ajoissa muutostarpeisiin. Tämä on tunnistettu merkittäväksi kehityshaasteeksi. Koulutusta tullaan järjestämään. Kirjanpitopalveluiden ulkoistamista tai hoitamista yhdessä Länsi-Saimaan muiden kuntien kanssa harkitaan.

4.3 SIVISTYSTOIMI

4.3.1 Sivistystoimenjohtajan haastattelu 9.5.2019

Uusi sivistystoimenjohtaja Sari Keskinen on aloittanut työnsä Lemmin kunnan palveluksessa joulukuussa 2018 Raija Leikolan jäädessä eläkkeelle. Hän on päässyt hyvin sisälle tehtävänsä. Tehtävä on jaettu Savitaipaleen kanssa, mutta nykyisessä tilanteessa on sovittu, että hän on enemmän Lemillä läsnä, kunnes tilanne tasaantuu.

Sivistystoimen talouden valvonta on ollut mallikasta.

Kirjaston lattiaremontin yhteydessä jouduttiin hyllyt vaihtamaan uusiin.

Perusopetuksessa on ollut paljon rekrytointeja ja on ollutkin hyviä hakijoita. Ainoastaan teknisen työn opettaja puuttuu. Erityisopettajien suhteen tilanne on erittäin hyvä, heitä on kolme henkilöä.

Varhaiskasvatuspalveluiden esimieheksi on valittu Miia Tikka määräaikaiseen virkasuhteeseen 5.8.2019 – 31.7.2020. Hän vastaa kahdesta päiväkodista ja perhepäivähoidosta. Lisäksi hän omaa hyvät valmiudet kehittää Lemmin varhaiskasvatuspalveluita. Määräaikaisuuden perusteena on Länsi-Saimaan kuntien yhteistyön käynnistäminen, jonka aikana selvitetään yhteistyömahdollisuuksia kuntien välillä.

Varhaiskasvatuksessa on vakituisen opettajan paikka täyttämättä. Hakijan pitäisi olla esiopetuskelppoinen. Varhaiskasvatuksen piiriin kuuluu noin 100 perhettä ja 150 lasta.

Perhepäivähoitajia on nyt 7 henkilöä. Eskarilaisia on 44 ja ekaluokkalaisia 43. Vuonna 2018 on syntynyt 23 lasta.

Varhaiskasvatuksen puolella sijaisjärjestelyt eivät ole olleet riittäviä, mutta lasten hoitotarve sekä huoltajien toivomukset on pystytty ottamaan huomioon.

4.3.2 Koulukiusaaminen

Tarkastuslautakunta vieraili 31.1.2019 Lemminkäisen koulukeskuksella tapaamassa rehtoria, Kuukanniemen koulun apulaisrehtoria, erityisopettajia ja koulukuraattoria. Aloite tapaamiseen tuli tarkastuslautakunnalta, joka oli kuullut useiden kuntalaisten huolen koulukeskuksen työilmapiiristä ja kiusaamisen ilmenemisestä, varsinkin pitkäaikaista vuosikausia kestänyttä kiusaamista esiintyy.

Tarkastuslautakunnalle kerrottiin tapaamisessa, että koulun työskentelyilmapiiri on erittäin hyvä. Niin opettajien, kuin oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa koetaan työskentely helpoksi. Kiusaamiseen puututaan herkästi ja puuttumiseen on olemassa työskentelymallit. Kiusaamista on kartoitettu useasti kyselyillä ja tullaan jatkossakin kartoittamaan. Kyselyt ovat kertoneet Lemminkäisen koulukeskuksen tilanteen olevan hyvä.

Erityisen hyvänä kerrottiin se, että yhteistyö poliisin ja sovittelutoimiston kanssa on nykyään aktiivista. Yhdessä on luotu Etelä-Karjalalaista käytäntöä. Kiusaamisesta ei puhuta enää "vain koulukiusaamisena", vaan puhutaan kiusaamisesta sekä väkivallasta. Väkivalta on lainvastaista ja siten kaikista koululla ilmenevistä väkivaltaisista teoista tehdään ilmoitus poliisille.

Koululla kerrottiin tarkastuslautakunnalle, että kiusaamiseen puututaan järjestelmällisesti. Kiusaaminen voi olla moninaista ja ilmetä koulun ulkopuolellakin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Kiusaamista voi olla myös vaikea tunnistaa. Vuorovaikutustaitojen opettamiseen on tarjottu opettajille koulutusta. Kaikki koululla työskentelevät aikuiset puuttuvat ongelmatilanteisiin.

Opetussuunnitelmassa on nähtävillä toimenpiteet, joilla kiusaamiseen puututaan. Eräs opetussuunnitelmassa mainittu toimenpide ovat kasvatuskeskustelut, joista tulee merkintä Wilmaan ja siten tieto välittyy myös oppilaan vanhemmille. Tapaamisessa tarkastuslautakunnalle kerrottiin, että kasvatuskeskustelu on vasta sitten, kun tilanne on edennyt pitkälle. Tulisiko kaikki kiusaamisen puuttumiseen liittyvät toimenpiteet kirjata kasvatuskeskusteluina? Tällöin tieto koulupäivän tapahtumista tavoittaisi varmasti myös vanhemmat.

Konfliktitilanteet pyritään ratkaisemaan muulla tavoin ennen opetussuunnitelmassa mainittuja toimenpiteitä. Oppilaita pyritään muun muassa ohjaamaan ratkaisemaan tilanteita keskenään.

Peruskoulun tehtävä nähdään laajana. Opettajien tehtävä on moninainen ja siihen kuuluvat myös "kahakoiden selvittely". Toisinaan vastuutetaan oppilaita selvittämään keskenään konfliktitilanteet, toisinaan tarvitaan erilaisia tukitoimia erilaisille oppilaille. Jotkut tilanteet päätyvät esimerkiksi poliisin selvitettäväksi. Osa oppilaiden välisistä konflikteista päättyy kirjallisena vanhempien tietoon Wilma-viestien välityksellä. Eräs opettaja kertoi tarkastuslautakunnalle pitävänsä jokaisesta konfliktitilanteesta kirjaa.

Tarkastuslautakunnalle heräsi tapaamisen myötä muutamia lisäkysymyksiä liittyen Lemminkäisen koulukeskuksen tilanteeseen. Tästä syystä koulukeskuksen opetushenkilökuntaa, koulukuraattori ja sivistystoimenjohtaja pyydettiin uudelleen tapaamaan tarkastuslautakuntaa 9.5. Tapaamisessa käsiteltiin muun muassa seuraavia kysymyksiä:

- Pitkäaikainen kiusaaminen. Miten voidaan välttää, ettei kiusaamisesta tule pysyvä osa joidenkin oppilaiden arkipäivää koulussa?
- Miten hyvin opettajat tunnistavat oppilaiden välisiin suhteisiin kietoutuvaa kiusaamista? Kiusaaminen ei ole vain tönimistä tai suoraa haukkumista, vaan se voi kietoutua oppilaiden välisiin suhteisiin ja ryhmän rakenteisiin. Kiusaaminen voi olla luonteeltaan salakavalaa ja hiljaista. Sellaista, että opettajan voi olla sitä vaikea havaita.
- Puututaanko sanattomaan ja aikuisilta helposti piilossa olevaan kiusaamiseen (esimerkiksi porukasta eristäminen) yhtä herkästi kuin kovääniseen tai kovia otteita sisältävään näkyvään kiusaamiseen?
- Kuinka voidaan varmistua siitä, että keskenään konflikteja selvittävät lapset/nuoret ovat tasavertaisia sopimaan tilanteista?

Pitkäaikaista kiusaamista haastateltavat eivät myöntäneet Lemillä esiintyvän. Joskus aiheesta tulee yhteydenottoja vanhemmilta, mutta tarkastuslautakunnalle kerrottiin, että koulussa opettajat näkevät paremmin kokonaisuuden kuin vanhemmat ja kiusattu lapsi. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan asiassa on ristiriita, mikäli lapsi kokee olevansa pitkäaikaisesti kiusattu ja koulu näkee asian toisin.

Kiusaaminen ei ole kuitenkaan täysin näkymätöntä, jos opettajan silmä on harjaantunut seuraamaan ryhmän toimintaa. Lemillä opettajien koulutustaso on korkea ja täydennyskoulutustakin on pystytty tarjoamaan niukoista talousresursseista huolimatta.

Lemillä on otettu käyttöön Verso vertaissovitteluojelma. Sovittelijoiksi koulutetut oppilaat auttavat osapuolina olevia oppilaita löytämään itse ratkaisun ristiriitaansa. Se on todettu hyväksi menetelmäksi pienissä kahakoissa.

Tilanteissa, joissa oppilas ja vanhemmat kokevat, että koulun toimet eivät ole olleet riittäviä, kehoitettiin olemaan yhteydessä aluehallintovirastoon, joka valvoo koulujen toimintaa.

4.3.3 Muita huomioita sivistystoimen tilinpäätöksestä

- Sähköisen hoitoaikailmoituksen käyttöönotossa on ollut ongelmia.
- Talousarvion tavoitteena on ollut nuorten kuuleminen, mutta aloitteita ei ole tullut. Miten saataisiin nuorten ääni paremmin kuuluviin?
- Liikuntapaikoilla on paljon käyttäjiä. Kuukanniemeen on rakennettu frisbeegolfrata, skeittiparkki ja hiihtomaa sekä kirkonkylään monitoimikenttä. Uusi kuntosali ei toteutunut.
- Kirkonkylän monitoimikenttää käyttäjät moittivat auttamattomasti liian pieneksi.
- Tapahtumia toteutettiin omana työnä, yhteistyössä koulun ja varhaiskasvatuksen ym. hallintokuntien kanssa sekä erityisesti järjestöjen kanssa.

4.4 TEKNINEN TOIMI

4.4.1 Teknisen johtajan haastattelu 15.4.2019

Tekninen johtaja Tommy Vesterlund kertoi, että lautakunnan mielestä toimintavuosi 2018 sujui suunnitelman mukaan. Aikaisempien vuosien tapaan vesilaitos on alijäämäinen. Veden pitäisi olla huomattavasti kalliimpaa, jotta siitä saatavalla rahalla voisi kattaa jakelusta ja jäteveden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Perusmaksuilla ja laskutuksella kerätään noin ¾ kustannuksista.

Investoinnit ja työt

Vuotovedet ovat pitkäaikainen haaste kulujen karsimisessa. Tasausaltaaseen valuva kaikki vesi on mukana laskussa, joka tulee Lappeenrannan kaupungilta. Vanhat viemärilinjat vaatisivat uusimista, jotta hyvään lopputulokseen päästäisiin. Takavuosina on tehty kartoitustyötä vuotopaikkojen selvittämiseksi. Ongelmallisia vuotokohtia on löydetty ja niitä on korjattu, mutta työtä on edelleen paljon tehtäväksi.

Edelliseltä tekniseltä johtajalta saatiin lista töistä, mutta aloitus oli haastavaa. Investointirahoista osa jäi käyttämättä, koska kunnanjohtaja ei antanut lupaa aloittaa, ennen kuin nykyinen tekninen johtaja oli virassa. Korjattuja kohteita olivat mm. Kuukanniemessä tehty vesilinjan kolme venttiliryhmää. Tällä rajataan mahdollinen veden jakeluhäiriö pienemmälle katualueelle, jolloin ongelmatilanteessa suuri osa taajaman vedenjakelusta toimii normaalisti.

Myös vastuita kunnan verkoston ja yksityisten kiinteistöjen ja tonttien alueella selkiytetään. Kaikissa uusissa liittymäsopimuksissa merkitään vastuualueet karttaan. Myös kunnan sisäisessä laskutuksessa on parantamisen varaa.

Kiinteistörekisteripäivitys ei valmistunut v. 2018. Ilmeisesti sitä ei ole tehty systemaattisesti aloittaen taajamista, vaan sieltä täältä. Päivitys on puolitiessä ja lisäksi dokumentoinnissa on puutteita. Asiakkaalla voi olla dokumentti käynnistä, mutta kunnalla ei.

Teknisen johtajan johdolla lautakunta laatii 5-vuotissuunnitelman. Tarkoituksena on saada kohdennettua määrärahat tehokkaammin. Lisäksi henkilökunnan työnkuvat saadaan selkiytettyä.

Kysymyksiä tekniselle johtajalle:

Osastolla on laaja skaala tehtäviä. Pyöriikö tekninen toimi, saadaanko työt sujumaan?

- Yleisesti kyllä ja toimistotyöt kyllä, siivoustoimi ja keittiö ovat vieraampia aloja. Onneksi siellä on henkilö, jonka kanssa voidaan suunnitella asioita.

Miten ylikunnallinen yhteistyö sujuu nyt?

- Rakennustarkastajat Lemillä ja Savitaipaleella voivat sijaistaa toisiaan, näin ovat kunnanjohtajat suunnitelleet. Huhtikuun lopulla on palaveri, jossa naapurikunnat jatkavat yhteistyön pohdintaa.

Miten olet viihtynyt työssäsi?

- Olen viihtynyt, joskin joskus työtä on liikaa. Kevään aikana ollut episodi ei enää tunnu olevan niin aktiivinen, kahvihuoneessakin on hyvä ja nauravainen tunnelma. Ollaan sovittu, että keskitytään omiin töihin.

4.4.2 Muita huomioita teknisen toimen tilinpäätöksestä

Teknisen osaston toiminnasta voidaan mainita vuodelta 2018 mm. seuraavat työt, jotka poikkeavat normaalista kunnossapidosta:

Koulukeskuksessa lattialaatoituksia, yläkoulun päätyseinän korjausta ja pihan muotoilua ja asfaltointia vedenpoiston parantamiseksi, ilmastoinnin äänenvaimennusmateriaalien vaihtoa ja pinnoitusta. IV mittaus ja tasapainotus koko kiinteistössä, keittiössä huuvan tehostus. Oppilaswc:iden lattialaatoitus 9 kpl.

Rakennustarkastajan v. 2018 myöntämät luvat, suluissa edellisvuoden luvut.

- asuinrakennukset, uudet 4 (3)
- asuinrakennukset, laajennukset 2 (1)
- lomarakennukset, uudet 1 (6)
- lomarakennukset, laajennukset 3 (2)

• saunarakennukset, uudet	4 (13)
• talous- yms. rakennukset, uudet	22 (16)
• teollisuus- ja pienteollisuusrakennukset, uudet	0 (1)
• maa- ja metsätalousrakennus, uudet	1 (4)
• lämpökaivot	7 (2)
• purkulupa	3 (3)
• muut rakennusluvut	2 (8)
• lomarakennuksen muutos asuinrakennukseksi	4
• maisematyöluva	1
• asuinrakennukset, lupa vanhentunut	1

Uusia rakennuksia yhteensä 37 kpl, laajennuksia 5 kpl, muut muutostyöt 3 kpl, myönnetty toimenpidelupia 20 kpl, ilmoituslupamenettelyasioita 28 kpl ja suunnittelutarve- ja poikkeamisratkaisuja 1 kpl. Katselmuksia tehtiin 150 kpl ja aloituskokouksia 6 kpl vuonna 2018. Ylimääräiset katselmuksia vuonna 2018 n. 25 kpl.

5 HENKILÖSTÖ

Psykoterapeutti haastatteli vuonna 2017 kunnanviraston työntekijät ongelmalliseksi koetun työilmapiirin vuoksi ja palautetilaisuudessa kehittämiskohteiksi tulivat; henkilöstöjohtaminen, työilmapiirin ja yhteistyön parantaminen henkilöstön ja työyksiköiden välillä, rajat ja tasa-arvoinen kohtelu.

Työterveyshuolto toteutti syksyllä 2018 seurantakyselyn Lemminkäisen kunnantalon työntekijöille. Esikyselyssä työolosuhteissa, työpiste-ergonomiassa ja fyysisessä kuormituksessa ei koettu ongelmaa, joten kyselyssä ei toteutettu kaikkia työpaikkaselvitykseen liittyviä kysymyksiä vaan psykofyysisen kuormituksen ja työilmapiiriin liittyvät kysymykset.

Eniten ongelmia koettiin johtamisessa, tiedonkulussa ja tasa-arvoisessa kohtelussa.

Työmäärä ja työtahti on suurimmalla osalla kohtuullinen, kuten myös mahdollisuus vaikuttaa työhönsä tauotuksella, työn suunnittelulla ja työajalla. Suurin osa työntekijöistä saa tarvittaessa apua ja neuvoja esimieheltään tai työtovereiltaan.

Noin puolet kokee, ettei ole saanut riittävästi perehdytystä ja koulutusta selviytyäkseen työssään. Noin kolme neljästä kokee, että palautteen saaminen ja työn arvostaminen työyhteisössä on ollut riittämätöntä.

Vain 15% vastanneista oli sitä mieltä, että asioiden ja toiminnan johtaminen on selkeää ja johdonmukaista. Vapaassa palautteessa mainitaan jopa, että kunnassa ei ole johtamista juuri lainkaan.

Kaksi kolmasosaa vastaajista oli sitä mieltä, että tiedonkulku ei ole riittävää asioiden hoitamisen kannalta.

Puolet vastaajista kokee, että työpaikalla esiintyy epäasiallista käyttäytymistä.

Tarkastuslautakunta tapasi Lemminkäisen kunnan uuden talous- ja hallintojohtaja Johanna Mäkelän. Hän on keuhkokuumeella 2019 toiminut myös vt. kunnanjohtajana. Henkilöstön tilanne on ollut voimakkaassa muutoksessa kuluneen puolen vuoden - vuoden ajan. Muutoksien myötä on tartuttu useisiin epäkohtiin ja käynnistetty selvityksiä muun muassa kunnan tilojen käytön sekä työvälineiden suhteen. On tullut

ilmi, että esimerkiksi joitakin vuokrasopimuksia ei ole laadittu oikein. Myöskään henkilökunnalla ei ole ollut käytössään riittäviä atk-ohjelmistoja, joita edellytetään kuntatasolla tehtäviin kirjallisiin työtehtäviin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että on hyvä jatkaa nykyisen vt. Kunnanjohtajan, teknisen johtajan ja sivistysjohtajan käynnistämää kartoitusta, jotta henkilöstön työvälineet ja osaaminen saadaan vaadittavalle tasolle. Käytännön rakenteilla, yhteisesti sovitulla käytännöllä sekä oikeilla työvälineillä on vaikutusta henkilöstön hyvinvointiin.

6 YHTEENVETO JA TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään erityistä huomiota seuraaviin kohtiin:

HALLINTO	Hankintamenettelyt, systemaattinen dokumentointi ja arkistointi. Tulisiko kunnan tilintarkastuksen laajuutta tai painopistealueita tarkentaa? Entä ovatko kunnalla käytössä olevat resurssit omaan kirjanpitoon riittävät?
TALOUDEN TASAPAINOITUS	Toimenpiteet on käynnistettävä mahdollisimman pian. Talouden tasapainotuksen toimenpideohjelman ja aikataulujen tulee olla realistisia.
SOSIAALI – JA TERVEYSPALVELUT	Ennakointi maksuissa (väestökehityksen ennusteet sekä tarkat kustannuslaskelmat Eksotelta palveluista). Arviointi hyvinvointiaseman tiloista. Muistiot yhteistyöneuvotteluista kunnan ja Eksoten välillä. Muistiot jakeluna Lemm edustajille Eksoten valtuustossa ja hallituksessa.
KOULUKIUSAAMINEN	Kaikille lapsille turvallinen kouluympäristö.
INVESTOINNIT	Kaikki uudet investointipäätökset tulisi ratkaista vasta sitten, kun talouden tasapainotusohjelma on valmis.
RAKENNUSREKISTERI	Oikein perityt kiinteistöverot tuovat kunnalle tarvittavia tuloja.
HENKILÖSTÖ	Työyhteisötaitojen kehittäminen

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2018 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa oleviin havaintoihin hallituksen ja lautakuntien selvitykset syyskuun 2019 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan johtoa ja koko henkilökuntaa sekä tarkastuslautakunnassa vierailleita asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä.

Lemillä 17.6.2019

Lemm kunnan tarkastuslautakunta

Juha Koivisto
Puheenjohtaja

Jarmo Tölski
Varapuheenjohtaja

Jaana Koskinen
Jäsen

Sari Papinniemi
Jäsen

Marja Värtö
Jäsen